

בית המשפט המחוזי בנצרת בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

29 ספטמבר 2021

עת"מ 28224-03-21 שריקי ואח' נ' רשות מקרקעי ישראל ואח'

בפני כב' הנשיא אברהם אברהם

העותרים

1. מרדכי שריקי ת.ז. XXXXXXXXXXX

2. גיא בנאמו ת.ז. XXXXXXXXXXX

3. דוד צרפתי ת.ז. XXXXXXXXXXX

4. רפאל אבקסיס ת.ז. XXXXXXXXXXX

5. אשר בראל ת.ז. XXXXXXXXXXX

6. יצחק עמר ת.ז. XXXXXXXXXXX

ע"י ב"כ עוה"ד אלון גולדברג ומיכל כהן-סדיקלר

נגד

המשיבות

1. רשות מקרקעי ישראל

ע"י פרקליטות מחוז חיפה

2. נווה אטיב כפר שיתופי להתיישבות חקלאית בע"מ

ע"י ב"כ עוה"ד אייל סודאי ואח'

חקיקה שאוזכרה:

[פקודת האגודות השיתופיות](#)

מיני-רציו:

* תיקון מס' 8 לפקודת האגודות השיתופיות משנת 2011 לא ביקש לבטל את פעולותיהן של ועדות הקבלה (המקומיות) שפעלו עובר לתיקון. משעברו העותרים בהצלחה את ועדת הקבלה המקומית בשנת 2006, אין עליהם לשוב ולעבור ועדת קבלה מורחבת, זו שאותה ייסד תיקון מס' 8.

* אגודות שיתופיות – חברות – ועדת קבלה

בשנת 2006 ביקשו העותרים להתיישב בישוב נווה אטי"ב. הם עברו הליכים שונים הקשורים לקבלתם לישוב, ובין היתר עברו בהצלחה את ועדת הקבלה של הישוב. הליך הקבלה לא הושלם ולא הוקצו להם מגרשים. בין לבין חוקק חוק לתיקון פקודת האגודות השיתופיות (מס' 8) התשע"א-2011, כך שעתה מתחייב כל המבקש להתקבל לישוב קהילתי לעבור ועדת קבלה מורחבת. המשיבות ביקשו מן העותרים לעבור את ועדת הקבלה המורחבת, ולכך הם מסרבים, משלהבנתם אין הם חייבים לעשות כן לאחר שכבר עברו ועדת קבלה (מקומית) בעבר. זו היא, בקליפת אגוז, המחלוקת שביסוד העתירה.

בימ"ש לעניינים מנהליים קיבל את העתירה בקבעו:

עד לשנת 2011 חייבה פקודת האגודות השיתופיות את מי שמבקש להתקבל ליישוב קהילתי לעבור ועדת קבלה שהורכבה מנציגי היישוב בלבד ("מקומית"). בשנת 2011 תוקן כאמור החוק, ומעתה הוא מחייב את מי שמבקש להתקבל ליישוב קהילתי לעבור ועדת קבלה מורחבת, שתהא מורכבת מנציגי היישוב, נציג התנועה שהיישוב משתייך אליה ונציג המועצה האזורית שהיישוב נמצא בשטח שיפוטה.

בסעיף 5 לתיקון מצינו הוראת מעבר: "הוראות חוק זה יחולו על הליכים בוועדות קבלה ביישובים קהילתיים שיחלו מיום התחילה ואילך". יום התחילה נקבע בסעיף 4 לתיקון, משמע כניסת התיקון לתוקף תוך 30 יום מפרסומו. לפי הפשט של הוראת מעבר זו, אם תכנס עתה ועדת קבלה, עליה להיות מורחבת, להבדיל מוועדות הקבלה המקומיות שפעלו עד אז. לשון הוראת המעבר אינה קובעת במילים מפורשות האם התיקון חל או שאין הוא חל על מי שכבר עבר ועדת קבלה עובר להיכנס התיקון לתוקפו. אלא שהגיונם של דברים מחייב מסקנה לפיה אין הוא חל על מי שכבר עבר ועדת קבלה לפי החוק טרם תיקונו. התיקון לא ביקש לבטל את פעולותיהן של ועדות הקבלה (המקומיות) שפעלו עובר לתיקון. הוא לא ביטל את החלטותיהן מן העבר, בפעילותן משך שנות דור. הוא לא קבע כי מי שהתקבל עובר לתיקון אינו כשיר להיות חבר ביישוב הקהילתי. אדרבא, לפי הגיונם של דברים, נקודת המוצא של הוראת המעבר היא שמי שהתקבל בעבר, משמע בוועדת קבלה מקומית, כשיר להיקלט ביישוב. דברים אלה מקובלים מן הסתם גם על המשיבות בכל הנוגע למי שהתקבל בעבר, והשלים את מלוא הליך הקליטה, קיבל מגרש, התקבל כחבר באגודה וכו'. לא נמצא כל טעם ראוי לקבוע אחרת בכל הנוגע למי שעבר ועדת קבלה מקומית, וטרם השלים את הליך הקליטה כאשר נכנס התיקון לתוקף. מה אם אדם עבר ועדת קבלה מקומית חודש ימים לפני היכנס התיקון לתוקף? האם החלטתה של ועדת הקבלה מבוטלת? נהיר כי התשובה לכך היא שלילית, שהרי התיקון לא ביטל כאמור החלטות שנתקבלו על פי הדין הקודם. מקל וחומר לא יחול התיקון על העותרים, שעברו ועדת קבלה מקומית כחמש שנים עובר לכניסת התיקון לתוקף.

אם כן, משעברו העותרים בהצלחה את ועדת הקבלה בשנת 2006, אין עליהם לשוב ולעבור ועדת קבלה מורחבת, זו שאותה ייסד תיקון מס' 8 לפקודת האגודות השיתופיות. העובדה שהפנייה של העותרים (או האגודה) אל רמ"י נעשתה לאחר שתוקן החוק אינה עשויה לשנות. הנחת המוצא של הוראת המעבר היא שמי שכבר עבר ועדת קבלה מקומית לפני התיקון לחוק נחשב כשיר להיקלט ביישוב, ואין לבחון אותו בשנית. על העותרים יש לומר, על כן, כי הם כשירים להיקלט ביישוב, ככל שהדבר נוגע לבחינתם על ידי ועדת קבלה. ואם כך הוא, אין זה מעלה או מוריד אם הם פנו לרמ"י לפני או אחרי שנכנס התיקון לתוקפו.

פסק דין

1. בשנת 2006 ביקשו העותרים להתיישב ביישוב נווה אטי"ב. הם עברו הליכים שונים הקשורים לקבלתם ליישוב, ובין היתר עברו בהצלחה את ועדת הקבלה של היישוב. בשל נסיבות שיתוארו בהמשך לא הושלם הליך הקבלה, ולא הוקצו להם מגרשים. בין לבין תוקן החוק חוק לתיקון פקודת האגודות השיתופיות (מס' 8) (התשע"א-2011), כך שעתה מתחייב כל המבקש להתקבל ליישוב קהילתי, לעבור ועדת קבלה מורחבת (להבדיל מוועדת הקבלה המקומית, של היישוב). המשיבות ביקשו מן העותרים לעבור את ועדת הקבלה המורחבת, ולכך הם מסרבים, משלהבנתם אין הם חייבים לעשות כן לאחר שכבר עברו ועדת קבלה (מקומית) בעבר. זו היא, בקליפת אגוז, המחלוקת שביסוד העתירה שלפנינו. מכאן נפנה לפרט קמעא בעובדות ובמחלוקת שנתגלעה בין הצדדים.

2. כאמור, בשנת 2006 או בסמוך לכך ביקשו העותרים להתקבל לישוב נווה אטי"ב, על מנת להתגורר ב"הרחבה" שתוכננה לקום בו. הם עברו ועדת קבלה של המשיבה 2 (להלן: האגודה) והתקבלו, חתמו על ההסכמים הרלוונטיים, ושילמו את התשלומים שנדרשו לשלם. אלא שהליך הקצאת המגרשים לעותרים לא התקדם. בשנת 2010 הם הגישו תביעה נגד האגודה, ובה ביקשו להצהיר כי האגודה חייבת לפעול על פי ההסכמים שנחתמו עימה ([ת"א 47478-07-10](#)) [פורסם בנבו]. האגודה הודיעה כי אין היא מתנערת מן ההסכמים, אלא שהקמת שכונת ההרחבה מתעכבת מסיבות שאינן תלויות בה. מכיוון שהלכה למעשה לא התנגדה האגודה להצהרה שנתבקשה בתובענה, ניתן ביום 13.7.2011 פסק דין המכיר בהסכמים, מבלי שניתנה הוראה אופרטיבית כיצד ליישם (הליך דומה התנהל במסגרת ת"א 13902-08-11 בעניינו של העותר מס' 3).
3. בשנת 2015, בעקבות רפורמה שנערכה במשרד החקלאות, המגדילה את תקן הנחלות לשם הגדלת מספר המתיישבים ביישובים דלי אוכלוסין, פתחו העותרים בהליך משפטי נוסף ([ת"א 34167-01-15](#)) [פורסם בנבו] בפני כב' השופט מ' דניאל, ובו ביקשו להצהיר כי בעקבות אותה רפורמה הם זכאים לכל הזכויות הנלוות לנחלות במושב. בפסק דין מיום 02.02.2016 נעתר בית המשפט למבוקש, והורה כי העותרים זכאים להפוך לבעלי נחלות. האגודה לא השלימה עם הכרעה זו, והגישה ערעור לבית המשפט העליון. במסגרת פסק הדין אשר ניתן ביום 30.07.2018 הגיעו הצדדים להסכמה לפיה פסה"ד של ביהמ"ש המחוזי בחיפה יבוטל, תוך שמירת טענות וזכויות.
4. אחר הדברים האלה ביקשה האגודה לברר האם כוונת העותרים להתיישב במקום. בתוך כך היא פנתה למשיבה 1 (רשות מקרקעי ישראל, ולהלן גם רמ"י) וביקשה להפנות את העותרים לשם סיום הליך הקצאת המגרשים עבורם, כשהיא מציינת כי הם עברו בשעתם הליך של ועדת קבלה של הישוב. רמ"י ציינה שבינתיים חל שינוי בדין (התיקון הנ"ל משנת 2011, שייסד ועדת קבלה מורחבת, להבדיל ממקומית), ולכן נדרשים העותרים לעבור ועדת קבלה מורחבת. לכך סירבו העותרים, בטענה כי עוד בשנת 2006 הם עברו ועדת קבלה של הישוב.
5. בשנת 2020, משלא הושלם הליך הקצאת המגרשים לעותרים, הגישה האגודה תביעה לסעד הצהרתי ([ה"פ 32892-01-20](#)) [פורסם בנבו] בפני כב' השופט ר' ח' (ת"ד). לטענתה, משהפרו העותרים את הסכמי ההקצאה משנת 2007, הרי שהם בטלים ומבוטלים, וניתן להקצות את מגרשיהם לאחרים. ביום 12.11.2020 הורה בית המשפט לאגודה להמציא לרמ"י תצהירים שיעידו על כך שהעותרים עברו בשעתם ועדת קבלה. אלא שרמ"י טענה כי הגשת התצהירים לא תסייע לעותרים, הואיל והחוק החל היום מחייב אותם לעבור ועדת קבלה מורחבת. בנסיבות אלה הסכימו הצדדים, הסכמה שקיבלה תוקף של פסק דין, לפנות בהליך מינהלי כנגד עמדתה של רמ"י. זו היא למעשה העתירה שלפנינו.

טענות הצדדים

6. העותרים טוענים כי עברו ועדת קבלה (מקומית) על פי הדין שחל באותה עת (קרי בשנת 2006), ולכן אין להחיל עליהם למפרע את התיקון המאוחר לחוק.

נוסף על כך טוענים העותרים לפגיעה באינטרס ההסתמכות שלהם, שכן הם עשו כל שנדרש מהם בשעתם, ובכלל זה עברו ועדת הקבלה, שילמו את הכספים שנדרשו לשלם, ופעלו בהתאם לנדרש מהם לצורך קבלת המגרשים ובניית ביתם בתחומי הישוב.

במענה לטענה אפשרית מדוע לא יפנו עתה לוועדת קבלה מורחבת הם מביעים את חששם מפני נציגי האגודה היושבים בוועדה המורחבת, ובגלל הסכסוך המשפטי המתמשך בינם לבין האגודה, קלושים הסיכויים כי יעברו את ועדת הקבלה המורחבת.

7. רמ"י אוחזת בעמדה לפיה על העותרים חל החוק המתוקן, ולכן – אף שעברו בשעתם ועדת קבלה מקומית – שומה עליהם לעבור ועדת קבלה מורחבת, כפי שמורה כאמור החוק התקף עתה. לטענה שבאה מפי העותרים לפיה הם קיימו בשעתם את כל אשר נדרשו היא משיבה, כי הפנייה אליה לא נעשתה אלא בשנת 2019, שנים ארוכות לאחר התיקון בחוק, שייסדה את ועדת הקבלה המורחבת. ההסכמים שנחתמו ושעליהם נסמכים העותרים עתה, נחתמו רק בין האגודה לבין העותרים, כשהיא עצמה אינה צד להם. העותרים לא פנו אליה לאחר חתימת ההסכמים על מנת "לפתוח תיק" אצלה, וממילא לא החלו בהליך ההקצאה. משרמ"י לא היתה צד לכל ההליך שבו נטלו חלק העותרים, אין הם יכולים לטעון כלפיה לפגיעה בעקרונות הסתמכות.

8. האגודה מבקשת אף היא לדחות את העתירה. היא מביעה תמיכה על כך שהעותרים מסרבים בתוקף לעבור הליך של ועדת קבלה אזורית, ובחרים לנהל הליכים משפטיים משך שנים ארוכות בסוגיה. האגודה מציינת את מיקומה הגאוגרפי המרוחק, את ענף תיירות הפנים המפותח בישוב, וטוענת כי התנהלות העותרים, אשר משך 15 שנה לא קבעו את מושבם בישוב, בצירוף סירובם העיקש לעבור הליך של ועדת קבלה כחוק, מבססת חשש חריף כי אין בכוונתם להשתקע במקום, כי אם לרכוש מגרש מטעמים תיירותיים ואופורטוניסטים. בתקנו את החוק ביקש המחוקק למנוע מצב שכזה.

דיון והכרעה

9. במרכזה של מחלוקת שנפלה בין הצדדים עומדת השאלה, האם חל על העותרים התיקון לחוק, שעתה מחייב מי שמבקש להתקבל לישוב לעבור ועדת קבלה מורחבת, אף שעברו ועדת קבלה מקומית שנים קודם לכן. התשובה לשאלה זו נתונה בהוראת המעבר לתיקון, ולטעמי היא שלילית, משמע התיקון לחוק אינו מחייב את העותרים לעבור ועדת קבלה מורחבת.

10. עד לשנת 2011 חייבה [פקודת האגודות השיתופיות](#) את מי שמבקש להתקבל לישוב קהילתי (דוגמת הישוב בו עסקינן), לעבור ועדת קבלה שהורכבה מנציגי הישוב בלבד (אותה כינינו לעיל "מקומית"). בשנת 2011 תוקן כאמור החוק, ומעתה הוא מחייב את מי שמבקש להתקבל לישוב קהילתי לעבור ועדת קבלה מורחבת, שתהא מורכבת

מנציגי הישוב, נציג התנועה שהישוב משתייך אליה, ונציג המועצה האזורית שהישוב נמצא בשטח שיפוטה.

11. בסעיף 5 לתיקון לחוק מצינו הוראת מעבר, וזו לשונה:

“הוראות חוק זה יחולו על הליכים בוועדות קבלה בישובים קהילתיים שיחולו מיום התחילה ואילך...”

יום התחילה נקבע בסעיף 4 לתיקון, משמע כניסת התיקון לתוקף תוך 30 יום מפרסומו.

12. לפי הפשט של הוראת מעבר זו, אם תתכנס עתה (לאחר התיקון) ועדת קבלה, עליה להיות מורחבת, להבדיל מוועדות הקבלה המקומיות שפעלו עד אז. לשון הוראת המעבר אינה קובעת, במילים מפורשות, האם התיקון חל או שאין הוא חל על מי שכבר עבר ועדת קבלה עובר להיכנס התיקון לתוקפו. אלא שהגיונם של דברים מחייב מסקנה לפיה אין הוא חל על מי שכבר עבר ועדת קבלה לפי החוק בטרם תיקונו. התיקון לא ביקש לבטל את פעולותיהן של ועדות הקבלה (המקומיות) שפעלו עובר לתיקון. הוא לא ביטל את החלטותיהן מן העבר, בפעילותן משך שנות דור. הוא לא קבע כי מי שהתקבל עובר לתיקון אינו כשיר להיות חבר ביישוב הקהילתי. אדרבא, לפי הגיונם של דברים, נקודת המוצא של הוראת המעבר היא, שמי שהתקבל בעבר, משמע בוועדת קבלה מקומית, כשיר להיקלט בישוב. דברים אלה מקובלים מן הסתם גם על המשיבות בכל הנוגע למי שהתקבל בעבר, והשלים את מלוא הליך הקליטה, קיבל מגרש, התקבל כחבר באגודה וכו'. איני רואה כל טעם ראוי לקבוע אחרת בכל הנוגע למי שעבר ועדת קבלה מקומית, וטרם השלים את הליך הקליטה כאשר נכנס התיקון לתוקף. מה אם אדם עבר ועדת קבלה מקומית חודש ימים לפני היכנס התיקון לתוקף? האם החלטתה של ועדת הקבלה מבוטלת? נהיר בעיניי כי התשובה לכך היא שלילית, שהרי התיקון לא ביטל כאמור החלטות שנתקבלו על פי הדין הקודם. מקל וחומר לא יחול התיקון על העותרים, שעברו ועדת קבלה מקומית כחמש שנים עובר לכניסת התיקון לתוקף.

13. עולה מן האמור, משעברו העותרים בהצלחה את ועדת הקבלה בשנת 2006, אין עליהם לשוב ולעבור ועדת קבלה מורחבת, זו שאותה ייסד תיקון מס' 8 ל**פקודת האגודות השיתופיות**. העובדה שהפנייה של העותרים (או האגודה) אל רמ"י נעשתה לאחר שתוקן החוק אינה עשויה לשנות. הנחת המוצא של הוראת המעבר היא, כאמור, שמי שכבר עבר ועדת קבלה מקומית לפני התיקון לחוק, נחשב כשיר להיקלט בישוב, ואין לבחון אותו בשנית. על העותרים יש לומר, על כן, כי הם כשירים להיקלט בישוב, ככל שהדבר נוגע לבחינתם על ידי ועדת קבלה. ואם כך הוא, אין זה מעלה או מוריד אם הם פנו לרמ"י לפני או אחרי שנכנס התיקון לתוקפו.

14. משלמסקנה זו הגעתי, אין אני נדרש לשאר טענות שנטענו מפי העותרים והמשיבות, כגון טענת ההסתמכות והתשובות שניתנו לה, שכן התחולה הצופה פני עתיד של התיקון לחוק היא שהכריעה את הכף.

15. מן הטעמים הללו, יש לקבל את העתירה, במובן זה שרמ"י לא תתנה את המשך הטיפול בעניינם של העותרים בכך שיעברו ועדת קבלה מורחבת. וכך אני מורה.
16. המשיבות תשלמנה לעותרים הוצאות משפט ושכר טרחת עורכי דין בסך כולל של 5,000 ₪ כל אחת (סה"כ 10,000 ₪).

הערה: פסק הדין ניתן ביום 17.9.2021. לאחר שניתן פסק הדין הגישה עוה"ד כהן-סדיקלר בקשה לצרף את שמה כמייצגת את העותרים יחד עם עו"ד גולדברג. על כן יוצא כעת נוסח נוסף של פסק הדין, בו מופיע גם שמה. המועד בו ניתן פסק הדין נותר בעינו, קרי 17.9.2021, לכל דבר ועניין, למעט תוספת שמה של עורכת הדין.

ניתן היום, כ"ג תשרי תשפ"ב, 29 ספטמבר 2021, בהעדר הצדדים.

[בעניין עריכה ושינויים במסמכי פסיקה, חקיקה ועוד באתר נבו – הקש כאן](#)

אברהם אברהם 54678313-/
נוסח מסמך זה כפוף לשינויי ניסוח ועריכה